

Warszawa, 25-07-2022 r.

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Marcin Wiącek

WZF.7043.92.2022.TO

Pan

Mariusz Błaszczak

Wiceprezes Rady Ministrów

Minister Obrony Narodowej

Szanowny Panie Premierze,

do Biura Rzecznika Praw Obywatelskich zwracają żołnierze rezerwy w sprawie właściwości organu uprawnionego do wypłaty świadczenia rekompensującego utracone zarobki, w związku z odbytymi ćwiczeniami wojskowymi w 2022 roku. Składając w urzędzie wnioski o wypłatę rekompensaty żołnierze otrzymują informację, że w sprawie wypłaty świadczenia właściwy jest dowódca jednostki wojskowej, w której zainteresowany pełnił służbę. Urzędnicy powołują się przy tym na rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 20 maja 2022 r. w sprawie świadczenia pieniężnego dla żołnierzy pełniących terytorialną służbę wojskową, żołnierzy aktywnej rezerwy i żołnierzy pasywnej rezerwy (Dz.U. z 2022 r. poz. 1112, dalej: rozporządzenie MON), które znajduje zastosowanie do żołnierzy pasywnej rezerwy (§ 2 pkt 3). W § 7 wskazano, że dowódca jednostki wojskowej, w której żołnierz pełni służbę, wypłaca mu świadczenie pieniężne w terminie 30 dni od dnia złożenia wniosku o jego ustalenie i wypłatę. Inne urzędy na podstawie art. 65 § 1 Kpa

przekazują przyjęte wnioski o wypłatę do dowódców właściwych jednostek wojskowych, opóźniając wypłatę świadczenia.

Dowódcy jednostek wojskowych, powołując się zaś na stanowisko Szefa Zarządu Organizacji i Uzupełnień – P1 Sztabu Generalnego Wojska Polskiego (z 12 maja 2022 r. Nr 3120/22) informują w takich sytuacjach, że zastosowanie znajduje art. 801 ustawy o obronie Ojczyzny. Zgodnie z regułami kolizyjnymi (*lex superior derogat legi inferiori*) przed przepisami ww. rozporządzenia MON pierwszeństwo mają przepisy ustawy o obronie Ojczyzny.

Wydaje się, że problem wynika z niewłaściwej interpretacji przepisów rozporządzenia i ustawy o obronie Ojczyzny, która zmieniła właściwość organu zobowiązanego do ustalenia i wypłaty świadczenia pieniężnego rekompensującego utracone zarobki za ćwiczenia wojskowe.

W okresie obowiązywania ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. z 2021 poz. 372 ze zm.) świadczenie pieniężne ustalał i wypłacał wójt lub burmistrz (prezydent miasta) na udokumentowany wniosek uprawnionego żołnierza rezerwy lub osoby przeniesionej do rezerwy niebędącej żołnierzem rezerwy, złożony nie później niż w ciągu trzech miesięcy od zakończenia ćwiczeń wojskowych (art. 119a ust. 5).

Na podstawie przepisów art. 312 ust. 5 i 10 ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny (Dz.U. z 2022 r. poz. 655) organem takim jest aktualnie dowódca jednostki wojskowej, w której żołnierz pasywnej rezerwy pełnił służbę. W przepisach przejściowych ustawodawca przewidział jednak wyjątek od tej zasady wskazując, że do ćwiczeń wojskowych z udziałem żołnierzy rezerwy zaplanowanych na rok 2022 stosuje się przepisy dotychczasowe (art. 801 ust. 3 ustawy o obronie Ojczyzny). Za takim rozwiązaniem zdaje się także przemawiać treść art. 801 ust. 4 ustawy o obronie Ojczyzny zgodnie z którym żołnierze rezerwy, którzy odbyli ćwiczenia wojskowe na podstawie przepisów dotychczasowych, z dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stają

się żołnierzami pasywnej rezerwy – *ergo* – żołnierze rezerwy, którzy nie odbyli w 2022 r. ćwiczeń wojskowych do czasu ich odbycia pozostają żołnierzami rezerwy.

Innymi słowy wykładnia funkcjonalna, systemowa oraz istniejące reguły kolizyjne wskazują, że świadczenia pieniężne za ćwiczenia wojskowe żołnierzy rezerwy odbywające się w 2022 powinien na „starych” zasadach ustalić i wypłacić wójt lub burmistrz (prezydent miasta). Kompetencja dowódcy jednostki wojskowej w tym zakresie może zostać – *de facto* – zrealizowana dopiero w 2023 roku.

Istnieje także konkurencyjna językowa interpretacja przepisów ustawy o obronie Ojczyzny wynikająca z brzmienia art. 800. Zgodnie z jej treścią żołnierze rezerwy w rozumieniu przepisów ustawy uchylanej w art. 823 pkt 2 stają się żołnierzami pasywnej rezerwy. Treść tego przepisu wskazuje, że z dniem wejścia ustawy w życie (tzn. 23 kwietnia 2022 r.) wszyscy dotychczasowi żołnierze rezerwy stali się żołnierzami pasywnej rezerwy. Oznacza to, że przepis przejściowy art. 801 ust. 3 odnosi się wyłącznie do żołnierzy rezerwy (do 22 kwietnia 2022 r.), w ogóle nie obejmuje zaś żołnierzy pasywnej rezerwy (od 23 kwietnia 2022 r.).

Inaczej mówiąc zastosowanie znajduje art. 312 ust. 5 i 10 ustawy o obronie Ojczyzny oraz przepisy ww. rozporządzenia MON, a świadczenie pieniężne powinien wypłacić dowódca jednostki wojskowej, w której żołnierz rezerwy odbył ćwiczenia wojskowe.

W świetle powyższego, na podstawie art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 15 kwietnia 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz.U. z 2020 r. poz. 627) zwracam się do Pana Premiera z uprzejmą prośbą odniesienie się do przedstawionego problemu.

Z wyrazami szacunku,

Marcin Wiącek
Rzecznik Praw Obywatelskich
/-podpisano elektronicznie/